

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

Habilitant: JUDr. Zuzana Mlkv Illov, PhD.

Názov práce: Lme kúpa nájom? K historickoprvnm súvislostiam zvecnoprvnenia nájmu

---

Oponent: Doc. Mgr. Miroslav Lys, PhD.

Pracovisko: Univerzita Komenského v Bratislave, Prvnick fakulta, Katedra právnych dejín a právnej komparatistiky

I.

Predmetom predloženej habilitačnej práce je popis a rozbor inštitútu nájmu, jeho obsahu i systematického zaradenia v rámci súkromného práva. Z názvu práce i jej obsahu vyplýva, že pozornosť sa bude venovať práve logike zaradenia nájmu medzi zvzkovoprvne vzťahy. Rozdiel medzi vecnoprvnmi a zvzkovoprvnmi vzťahmi sa totiž najviac stiera v oblasti inštitútu nájmu, ktoré z historického hľadiska i z pohľadu súčasnej právnej úpravy nerešpektuje hranice medzi „*erga omnes*“ a „*inter partes*“. Na prv pohľad akademick problém mieri nami skman predmet k problému jeho systematického zaradenia, príp. interpretácie njomnoprvnych noriem, či k otázke, ako sa k spomínanej nejednoznačnosti vyjadrí prslsn dobov judikatúra a právna veda.

II.

Štruktúra práce vychádza z chronologického spracovania tmy. Logicky tak práca zaina dejinami rmskeho práva, v rámci ktorého, ako habilitantka ukazuje, prevládala zásada *emptio tollit locatum*, hoci znaky zvecnoprvnenia boli prtomne už v tomto období. Tento vývoj pokračoval v stredovekom i novovekom práve v Európe a tento vývoj bol v dôsledku hospodárských potrieb potvrden aj modernými civilistickmi kodifikciami, v rámci ktorých azda ist výnimku predstavoval rakúsky Vseobecn občiansky zákonník z roku 1811. V prípade vývoja na Slovensku habilitantka konštatuje aksi opan vývoj, a to najprv v podobe vecnoprvnych účinkov nájmu v stredoveku, až po „vyčistenie“ v priebehu 19. storočia, čo doklad názormi dobovej právnej vedy. Pomerne vek pozornosť venuje habilitantka pomerom v Československu, a to najprv v podmienkach medzivojnového práva, ovplyvneného jednak recepciou po roku 1918, ale aj nejednotnou judikatúrou. Druhou speilnou oblasťou je vývoj práva v období socializmu. Posledn kapitola spracováva vývoj občianskeho práva po roku 1989 a miesta nájmu v rámci jeho súradníc. Tie sú ovplyvnene najmä vykvanm na nov rekodifikáciu.

III.

Svoje pripomienky k práci rozdelím na obsahove a formálne. Z hľadiska obsahových by som rád upozornil na to, že celkove hodnotenie vývoja nájmu na území Slovenska pred rokom 1918 asi nie je najlepšie sumarizovať a syntetizovať podľa Lubyho Dejín súkromného práva na Slovensku (s. 57). Práve v súvislosti s touto témou je evidentne, že Lubyho pasz k nájomným zmluvám je spracovan medzerovito a bez rozlíšenia medzi krajinským, mestským a poddanskm právom. Aj preto zavery o vývoji na našom území podľa neho by sa dali brať zrejme s určitou rezervou.

Inak, treba vyzdvihnúť habilitantkin pohľad na dobov uhorsk literatúru, aj keď v práci nebol uroben jej komplexn rozbor. Napriek tomu sa nka zaujmav otázka: boli práce Kelemena a jeho nasledovnikov v oblasti nájmu ovplyvnene (a azda aj korigovane) vtedy završenou kodifikáciou občianskeho práva v Rakúsku (1811)? Priznám sa, že na tuto otázku nepoznám odpoveď, ale predpokladám, že habilitantkin výskum bude pokračovať a snáď sa jej podarí tento vzťah ozrejmiť.

Ďalšiu pripomienku by som mal najmä k povojnovému obdobiu, k rokom nasledujúcim po roku 1945. Habilitantka sa prirodzene venovala najmä novému Občianskemu zákonníku z roku 1950 a niektorým ďalším predpisom, pripravujúcim prienik verejnoprávnych prvkov do nájomného vzťahu. Tu chcem upozorniť, že pôdu pre tento vývoj pripravili už povojnové hospodárske a sociálne pomery, na ktoré reagovala aj dobová legislatíva v podobe zákona č. 163/1946 o mimořádných opatreniach bytovej péče (ten bol neskôr nahradený zákonom č. 138/1948 o hospodaření s byty). Vďaka týmto predpisom vznikol nájomný vzťah inak ako zmluvou, a to administratívnym rozhodnutím. Tieto predpisy spomínam v kontexte s oslabením dispozičných oprávnení vlastníka bytu a s tým spojenými ustanoveniami Občianskeho zákonníka z roku 1950. Aj preto po februárová legislatíva s verejnoprávnymi zásahmi do nájomnoprávných vzťahov nebola prvým prípadom (s. 107), ale skôr nadviazanie na povojnový trend, súvisiaci okrem iného s ťaživou sociálnou situáciou v oblasti bývania.

S kritickým vnímaním habilitantky k vývoju občianskeho práva na našom území po roku 1948 sa stotožňujem. Aj tu však treba byť obozretnejší vo formuláciách. Tak na s. 103 sa môžeme dočítať: „*Súkromné vlastníctvo ako prirodzený základ občianskoprávných vzťahov bolo výrazne obmedzené* (po roku 1950).“ Hoci sa dá dobre pochopiť, čo habilitantka myslela týmto výrokom, asi správnejšie by bolo hovoriť o rozbití dovtedy jednotného pojmu vlastníctvo po právnickej dvojročníci a vytvorení viacerých druhov a foriem vlastníctva. Za ďalšie: „*prirodzený základ občianskoprávných vzťahov*“ je formulácia, ktorá zväzda k akémusi vysnenému modelu, a tým je vývoj v období tzv. moderného práva (u nás po roku 1848 a s prestávkou medzi rokmi 1948 – 1989). Všimnime si však, že z hľadiska vývoja súkromného práva na Slovensku je existencia viacerých druhov vlastníctva s rozdielnym obsahom pravidlom, a nie „neprirodzenou“ výnimkou (viď feudálne druhy vlastníctva a obdobie tzv. reálneho socializmu). A nakoniec je tu istý terminologický paradox: hoci sa často poukazuje na to, že komunistický režim sa snažil obmedzovať súkromné vlastníctvo, bolo to to obdobie našich právnych dejín, keď tento pojem existoval v slovníku právnych noriem (na rozdiel od súčasnosti).

Z ostatných obsahových pripomienok by som pripomenul, že nie je celkom pravda, že v súčasnosti „zástava publicity sa na ne (záväzkovoprávne vzťahy) nevzťahuje“ (s. 19-20), ak poukážeme na tzv. povinné zverejňovanie zmlúv.

Drobnejšou pripomienkou je poznámka, že recepcia občianskeho práva na Slovensku po roku 1918 (habilitantka tieto veci popisuje na s. 58) neprebehla len na základe zákona č. 11/1918 Sb. z. a n., ale aj faktickou recepciou štátnych orgánov (súdov), a to sa týka predovšetkým tých noriem, ktoré neboli súčasťou zákonov a nariadení, s ktorými predmetná recepčná norma počítala.

IV.

Z formálnych pripomienok musím skonštatovať, že v práci sa nachádza viacero preklepov a stylisticky neobratných formulácií, ktoré kazia inak vynikajúci dojem z tohto podnetného a inšpiratívneho diela. Len námatkovo upozorňujem, že správne sa píše „emptio tollit locatum“ (nie emtio, ako je na s. 24 a inde), „conductio“ (nie conductio, s. 24), apod. Výraz „zemské“ (na s. 43) je bohemizmus (správne je krajinské), atď. Odporúčam pred vydaním tejto práce urobiť dôslednejšiu redakciu.

V.

Práca tohto druhu je v slovenskej právnej historiografii nówum. Treba vysloviť uznanie k širokému záberu spracovanej matérie – od rímskeho práva až po súčasnosť. Habilitantke nechýbala odvaha pustiť sa aj do náročného a pomerne málo zmapovaného obdobia 19. storočia, mimoriadne pútavé sú pasáže popisujúce akademický spor profesorov Weyra a Boháčka. Osobitne treba vyzdvihnúť východisko z teoretického paradoxu súčasnej povahy

nájomných vzťahov v podobe zaradenia nájmu ako kvázivecného práva (na s. 138). Tento postreh si zaslúži širšiu pozornosť.

VI.

Habilitantka predloženou prácou ukazuje svoj odborný rast a široký prehľad. Rozsah práce, zoznam použitých zdrojov, ale aj štýl a pomerne úzko vymedzený predmet záujmu ukazujú, že sa habilitantka v oblasti dejín súkromného práva našla. Nepochybne pri tomto bádání zistila, koľko bielych miest sa nachádza v poznaní tohto výseku právnej histórie.

Z vyššie uvedených dôvodov preto navrhujem, aby bol JUDr. Zuzane Mlkvej Illýovej, PhD. udelený titul docent v odbore teória a dejiny štátu a práva (odbor habilitačného konania a inauguračného konania, pôvodný študijný odbor 3.4.2.).

V Modre, dňa 21. 3. 2020

Miroslav Lysý